

*Jagstärkande och jagstödjande
förhållningssätt vid demenssjukdom*

Jagfunktioner är
dels medfödda psykologiska förmågor
dels psykologiska förmågor som
utvecklas i samspel med
omgivningen.

Att arbeta jag-stärkande

- Bevara funktioner
- Alternativ till det som är nedsatt/borta
- Hjälpa till självhjälp
- Motivera
- Vara modell/förebild

*självförtroendet kan öka
självkänslan kan bevaras*

Att arbeta jag-stödjande

- Hitta rätt kravnivå
- Starta beteenden
- Arbeta med stor flexibilitet
- Vara praktisk hjälp

*stärker kompetens
fördröjer hjälplöshet*

Fallexempel

- Kerstin – 69 år Alzheimer; diagnos 2015, änka sedan 10 år och har 3 söner, 50, 47 och 41. Hon bor i 3-rumslägenhet i Stockholm. Hon har arbetat som kurator fram till pension 2013. Dagverksamhet 2 dagar i veckan och hemtjänst i samband med det.
- Lennart – 81 år Vasculär demens; diagnos 2010, gift med Ulla, inga barn. Han fick en vänstersidig stroke 2008. Han bor på demensboende i en medelstor stad. Ulla bor kvar i lägenheten. Han har arbetat som svetsare fram till pension 2003.

Tankeförmåga

- Språklig förmåga
- Minnesfunktioner
- Planeringsförmåga
- Koncentrationsförmåga
- Abstraktionförmåga

Ger intellektuella problem

Kerstin och Lennart

- Svårt att hitta substantiv
- Omständlig i pratet
- Närminnesproblem
- Tappar tråden i samtal
- Tänker konkret
- Förstår inte begrepp
- Kan inte uttrycka sig i tal
- Kan inte skriva
- Förstår inte vad han läser
- Vissa minnesproblem
- Klarar bara en sak i taget

Relationer till andra

- Förmåga att skapa goda relationer
- Förmåga att behålla relationer
- Förmåga att stå ut med separationer
- Behovet av grupptillhörighet

*beroende och krävande
avvisande och ointresserad*

Kerstin och Lennart

- Står inte ut med ensamhet
- Är klängig och orolig vid avsked
- Vet inte vad någon heter
- Ointresserad av andra
- Vill inte ha närkontakt
- Sitter helst på sitt rum

Omdömesförmåga

- Förstå och utvärdera situationer
- Lära av erfarenheter
- Förstå konsekvenser
- Välja lämpliga handlingsalternativ

aggression - rädsla

sexualitet/fysiska behov

Kerstin och Lennart

- Förstår inte farliga situationer
- Kan inte dra nytta av tidigare erfarenhet
- Kan inte välja lämpliga alternativ
- Kan inte anpassa sig i situationen
- Sexuella närmanden till boende och personal
- Förstår inte sociala koder

Upplevelse av omvärlden

- Orienteringsförmåga till tid och rum
- Kunna skilja på yttre och inre stimuli
- Preceptionsförmåga
- Uppfatta den yttre verkligheten
- Uppfatta sin inre värld

desorientering

Kerstin och Lennart

- Går vilse ibland
- Håller inte tider
- Kan inte alltid tolka vad hon ser
- Hittar inte på boendet
- Ingen tidsuppfattning
- Har vanföreställningar
- Kan inte tolka ljud

Identitetsupplevelse

- Personligheten
- Förstå sin egen kropp
- Vad som påverkar mig positivt och negativt
- Veta hur jag tänker och känner

Panikreaktioner

aggression

Kerstin och Lennart

- Mycket lätt nedsättning förutom att hon har svårt med sin ålder
- Förändrad personlighet
- Felaktig kroppsuppfattning
- Överdriven självkänsla

Sammanfattning

Jagfunktioner är ett samlingsnamn på olika psykologiska funktioner som alla människor har. Vid demenssjukdom förändras de totalt.

Som personal behöver jag växla mellan ett jagstärkande arbetssätt och ett jagstödjande. När jag gör det möter jag den sjuka utifrån hennes speciella förutsättningar och behov.

Varför så viktigt!

*Alla är vi helt unika
och alla kan vi
mötas*